UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis. ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue] docto eos digne legenti. predicanti. aut ...

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

Sermo XV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

Visual Library

aliorū peccatis. vt dicit glosa super ista ver
ba. sicut turturis. Quem gemitū pro inco
latu p̄sentꝭ vite. pro malis pene ⁊ culpe. no
bis prestet pius domin⁹ noster iesus chri/
stus. vt ipo p̄stante. gemitus noster ⁊ tristi/
cia nostra vertatur in gaudiū. Tunc cōple
bitur in nobis vaticiniū Isaie. xxi. dicen/
tis. Omnē gemitū ei⁹ cessare feci. Et eius/
dem. xxxv. Et ambulabūt qui liberati fue/
rint ⁊ redempti a domino. conuertenꝶ ⁊ ve
nient in syon cū laude. ⁊ leticia sempiterna
sup capita eorum. Gaudiū ⁊ leticiam obti/
nebunt. ⁊ fugiet dolor ⁊ gemitus. Amen.

De sancta Agatha ⁊ Dorothea. Sermo XV.

Sponsus uenit ⁊ q̄ parate erant intrauerunt
cum eo ad nuptias Matth.
xxv. Quia iuxta sanctū Gregoriū in qua/
dam Omelia. licet quilibet homo cū illis
habiturus sit mercedē in choris angelorū
in futura gloria quorū officium viriliter h
gessit in via. Tamen virgines non solum
habiture sunt in electis dei ⁊ angelis glo/
riam cōmunē. sed etiam supra angl'os erūt
specialiter quodāmodo remunerate. Sic
dicens. Supergreditur inquit virginitas
conditionem humane nature. per quā ho/
mines angelis dei similanꝶ. Ecce premiū
Et sequitur. Maior tamen est victoria vir
ginum q̄ꝫ angelorū. Angeli enim sine car/
ne viuunt. virgines in carne triumphant.
Hec ille. Cū ergo virgines nō solū equan
tur angelis. sed etiā in aliquo excedunt an
gelos. Quid mirū si digne a christo repu/
tantur intromitti ad nuptias. De quib⁹ di
citur in verbis thematis. quia sponsus ve
nit. ⁊ que parate erant intrauerunt cum eo
ad nuptias. In verbis premissis thematꝭ
tanguntur tria. que sacratū virginum sta/
tum specialiter cōmendant. Primo eni de
scribitur earum dignitas ex parte christi
eas adamātis specialiter Cum dicitꝶ. Ve/
nit sponsus. Secūdo describitur ex parte
ipsarū ornatus speciositas quantū ad me
ritum. quod est gloriosum Cū dicitur. que
parate erant. Tertio describitꝶ premiū ipa/
rum iocunditas Cum dicitꝶ. intrauerūt cū
eo ad nuptias.

A

Dixi primo q̄ in verbis pre/
missis describitꝶ
primo sanctarū virginum dignitas ex par
te christi specialiter eas adamantis Cum
dicitur. Venit sponsus. Certe magna di/
gnitas habere talem sponsum christū. De
quo dicitur. Ipe tanq̄ꝫ sponsus procedēs
de thalamo suo. Quante autē pulchritudi
nis in speciositate. in diuitijs. ⁊ in omni co/
pia dulcedinis eterne sponsus iste sit dicitꝶ
in Psalmo. Speciosus forma p̄ filijs ho/
minū. Ecce pulchritudo. De diuitijs ei⁹ di
citur. Gloria ⁊ diuitie in domo eius. Et ite
rū. Longitudo dierū in dextra eius. ⁊ in si
nistra eius diuitie ⁊ gloria. E conuerso etiā
talis debet esse virgo que cupit esse sponsa
christi. vt primo sit pulchra. De c⁹ pulchri/
tudine loquitur Canticor. ij. Salomon.
Pulchre sunt inquit gene tue sicut turtu/
ris. In genis notatur verecundia. In tur
ture solitudo. Que duo in virgine requi/
runtur. vt scilicet sit verecunda ⁊ solitaria.
Et de verecunda dicitꝶ Genesis. xxiiij. de
rebecca. Ecce inquit egrediebatur habēs
ydriaꝫ in scapula sua. puella decora nimis
virgoq̄ꝫ pulcherrima ⁊ icognita viro. Que
postea cum iret ad virum suum Isaac co/
operuit caput suum pallio. Ista verecun/
dia debet apparere in virginib⁹. in velatio/
ne humili. in habitu decenti. in incessu ⁊ in
omni gestu in quib⁹ se debēt habere deuo/
te ⁊ regulariter. Unde dicit Augusti. in li/
bro ad sacras virgines. Dominica virgo
sine ornatu capitis sui in habitu communi
nec oculis elatis aut letis sed crinibus ad
terram cū vultu deposito procedat. Et cau
sam huius subdit. Ideo videlicet ne viles
ex se inducat mores. que ⁊ si nō pereat. cau
sa tamen alijs perditionis existat. Hec ille
De secūdo scilicet solitudine dicit idem
Augustin⁹ vbi supra. Dominica virgo in/
quit publicos debet vitare conspectus. et
platearū frequentiam deuitare. atq̄ꝫ in do/
mo posita operi lanifico insistere vel lectio
ni diuine. Hec ille. Ecce dicit solitudinem
virgini necessariaꝫ. non tamen ociosaꝫ sed
laboriosam. quia cū opere lanifico. Et hoc
est q̄ rebecca portabat ydriam in scapula
sua. que significat laboreꝫ. Secūdo ad
hanc sponsam requiritꝶ vt sit diues et glo/
riosa in diuitijs. Unde de ea dicitur Pro/

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

nerbioꝝ vltimo. Multe filie regū congre/
gauerunt diuitias. tu sola supgressa es vni
uersas. Quia licet status coniugalis ꝛ vi/
dualis. virtutes congregant quantū ad
premiū essentiale. tamen virginitas super/
greditur omēs quo ad premiū accidenta/
le. scʒ aureole. Unde dicit Thomas. Q licet
Abraam suo tempe equatur Johanni
in castitate. hoc solū est quo ad premiuʒ es/
sentiale. non autē accidentale. quod est au/
reola. Et sic intelligit Augustinus in libro
de bono coniugali. ꝙ castitas Johannis
non prefertur cōiugio Abrae. vt dicit Tho
mas. scḋa scḋe. q. clij. ar. iij. ¶ B ¶ Ex his
respondeo ad questionē qua querit. vtruʒ
continentia cōiugalis possit esse par casti/
tati virginali. Et breuiter respondeo loqn
do de premio essentiali ꝙ sic. Immo dico
cū beato Thoma. Q licet virginitas meli
or sit ꝗ̃ continentia coniugalis. Potest ta/
men cōiugatus melior esse ꝗ̃ virgo dupli/
ci ratione. Primo quidē ex parte ipsius ca/
stitatis. si scʒ ille qui est ꝯiugatus hēat ani/
mum magis paratū ad virginitatem ser/
uandaʒ si oportet ꝗ̃ ille qui i actu est virgo
Unde Augustin⁹ instruit virginē in libro
de bono coniugali. vt dicat. Ego non sum
melior ꝗ̃ Abraam. sʒ melior est castitas vir
ginalis ꝗ̃ castitas nuptiarū. Et rationem
post subdit. Qd enim nunc ago melius illi
egissent si tunc agenduʒ esset. Secūdo qa
forte ille qui non est virgo habet aliquā ex
cellentiorem virtutē. Unde Augustin⁹ di/
cit in libro de virginitate. Unde scit virgo
se prelatā cōiugate. Certe nō scit. quia vir/
go ꝗ̃uis sollicita sit que sūt domini. tamē
necesse est vt timeat ne forte ꝑter aliquam
sibi incognitā infirmitatē non sit matura
martyrio. illa vero mulier cui se prescribit.
iam posset bibere calicem dominice passio
nis. ¶ In quo autē precellit virginitas cō
iugium. Dicendū est. ꝙ in tribus ſm Tho
mam. Primo quia est bonuʒ diuinū. qḋ est
potius bono humano. In signū hui⁹ chri
stus elegit matrē virginem. vt dicit Hiero
nymus. Et Apostol⁹ consulit virginitateʒ
j. Corinth. vij. Secūdo quia bonū est ani
me. quod prefertur bono corporis. Tertio
quia est bonum vite contemplatiue. q̄ pre/
fertur vite actiue. Ex quo infert Thomas
Q indubitanter virginitas ꝓferenda est
continentie coniugali. ¶ Sed hic est du/
bium an quelibet virgo habeat istaʒ excel
lentiam. scʒ premium aureole. Ad quod re
spondeo ꝙ non. Sed solum virgo deo de
dicata. vt dicit Augustin⁹ in libro de virgi
nitate. Nec nos inquit de virginibus pre/
dicamus ꝙ virgines sunt. sed ꝙ deo dedi/
cate pia continentia virgines sunt. Ex quo
infert Thomas scḋa scḋe. q. clij. Q propo
situm seruandi integritatē illud facit vir/
ginem formaliter. cū sit eius formale. In/
tegritas autē corporis est materiale. quaʒ
nos habemus a natura. Ex quo sequitur
ꝙ solū ille virgines habebunt aureolā vir
ginum que propositū habuerunt virgini/
tatem perpetue seruandi. Quis hoc pro/
positū interruptū fuerit. integritate tamē
carnis manente. Dūmodo in fine sue vite
inueniatur ad premiū propositum redisse.
quia virginitas mentis quantū scilicet ad
solum propositū violatum reparari potest.
Non autē virginitas carnis ſm Thomaʒ
in cōpendio libro. vij. ca. penult. ¶ Sed di
ceres quid de illis que decesserunt sic. cuʒ
proposito nubendi. Respondeo ſm Tho/
mam. vbi supra. in cōpendio. Q nō est du/
bium quin habiture sunt speciale gaudiuʒ
de corporis incorruptione sed non essenti
ale gaudium. Sicut etiā innocentes ꝯ co
gaudent ꝙ innocentes a peccato fuerunt.
ꝗ̃uis oportunitateʒ peccandi non habue/
runt. Ex his patet ꝙ multuʒ valet votū in
genere castitatis. Nā vt hic videmus vir/
gines non habent nec habebunt aureolaʒ
nisi ex firmo ꝓposito seruandi castitatē per/
petuam. quod est formale ei⁹. Unde potest
responderi ad questioneʒ. an melius sit ex
voto vel voluntate seruare castitateʒ. Re/
spondeo ꝙ meli⁹ est ex voto triplici de cau
sa. ſm Thomā scḋa scḋe. q. viij. ar. vij. Pri/
mo qꝛ est actus latrie. quia est quedā ꝓmis
sio deo facta in obsequiū ꝛ in cultuʒ suum.
Secūdo qꝛ qui vouet mag⁹ se dō subijcit.
non solū quantū ad actū sed etiā quantuʒ
ad potestatē vt non posset de cetero aliud
facere. Sicut dans arborem cum pomis
plus faceret ꝗ̃ dando pomuʒ sine arbore.
vt dicit Anselm⁹ de similitudinib⁹. Tertio
quia ꝑ votū firmatur in bonū. Facere aūt
aliquid ex deuotione firmata in bonū per/
net ad ꝑfectionē virtutis. ij. Ethicoꝝ. sicut
etiā peccare mēte obstinata aggrauat pec/
catum.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De sancta Agatha uel dorothea

Dixi secūdo q̄ describit̄ san/
ctarū v̄ginū me
ritum. qđ est ex parte ip̄az ornat⁹ speciosi/
tas. cū dicit̄. Que parate erāt. Circa qđ re
stant duo videnda. Primo de ornatu v̄gi/
num. Scđo de ornatu generalit̄ omniū fi
delium animaz. qualiter se p̄parare debēt
erga istum sponsum. Quantū autē ad pri/
mum dicendū est. q̄ ornat⁹ iste quo meren
tur virgines sancte in p̄senti consistit in tri
plici virtute. Primo scʒ in mūdicia castita
tis. Scđo in pulchritudine humilitatis.
Tertio in professione paup̄tatis. De mun
dicia castitat̄ dicit̄ Eccl. ij. Qui timent do
minū p̄parabunt corda sua. ⁊ in conspectu
eius suscitabunt aīas suas. Ecce quō ca
stitas includit in se timorē. qui p̄parat cor
da virginū p̄ custodia castitatis. que debet
esse in corde. Duo ergo hic dicit de v̄gini/
bus. Primo q̄ debent esse timorate. Se/
cundo q2 debent p̄parare corda ⁊ aīas su
scitare. ad significandū q̄ timendū est vir/
ginib⁹ ne amittant virginitatē quā repara/
re non p̄nt. xxxij. q. v. Si paulus. De hac
enim dicit̄ q̄ virgo cecidit nō adijciet vt re
surgat. Unde dicit Hieronym⁹ in ep̄la ad
Eustochiū. Et cum deus oīa possit. non
potest virginem suscitare post ruinā. Va/
let quidē liberare de pena. sed non valet co
ronare corruptam. scʒ vt virgineʒ. Sed
diceres. tamē deus ex oculato potest visuʒ
reddere. ergo virgini virginitateʒ restitue/
re. Quidā dicunt q̄ hoc intelligit̄ sic. q̄ de/
us non potest facere quin factū sit factum.
sed omne deperditum potest restituere. Sʒ
tunc idem essʒ de ex oculato. Et ideo dicē/
dum est q̄ hoc non refertur ad carnis cor/
rupte restitutionē. sed ad virginalis palme
retributionem. Et dicit glosa. Nō potest.
id est. non ↄgruit eius potentie vt aureola
coronet corruptas. Hoc eñ esset ↄtra iu/
sticiā. Et iđ illud nō pōt esse. Et Tho. ii. ij.
q. clij. ar. iij. ponit exemplū pulchrū de h̄ di
cens. Sicut illi magnifico q̄ ↄsūpsit opes
suas ⁊ diuitias. p̄ p̄niam nō restituunt̄ di/
uitie. Similiter ille q̄ peccando virginita
tem amisit. p̄ penitentiā non recuperat vir
ginitatis p̄positum. Unde ip̄e dicit q̄ licet
natura virginitatis scʒ corp̄is integritas
possit reparari miraculose in virgine. Non
tamen hoc potest reparari q̄ expertus vo
luptatem veneream fuerit non expertus.

Secūdo ornat⁹ virginalis ↄsistit in man
suetudine humilitatis virginee. vt etiā pa
rata sit ad tormenta ire. p̄pter eius seruati/
onem. dicens illud Ps. Ego aūt in flagella
parat⁹ sum. Unde dicit Augustin⁹ in libro
ad sacras v̄gines. q̄ v̄go dñica in paup̄tate
sp̄ūs xp̄o accepta dʒ q̄diu vixerit p̄mane/
re. D De scđo ornatu. s. generali oīm
xp̄ifideliū aīaz q̄lit̄ se parare debēt. est sci/
endū q̄ oēs fideles debēt se pare vt puelle
in ornatu vult⁹ ⁊ corp̄is. vt. s. faciē ⁊ corpus
decent̄ ornēt. Scđo vt familia ad cibū cor
poralē lauās man⁹ suas. Tertio vt milites
ad pugnā instantem. De p̄mo ornatu q̄ dʒ
esse ī vultu ⁊ vestitu dr̄ in ps. Astitit regia a
dextr̄ tuis ī vestitu deaurato. Vestit⁹ de/
aurat⁹ sūt op̄a clarissime caritat̄ q̄b⁹ ornat̄
aīa q̄libʒ in vultu. Prio vbi ē imago dei. ⁊
deinde ī ceter̄ mēbr̄. q̄ sunt mēbra. ss. Hāc
vestē ñ hñs hō eijciet̄ extra nuptias Mat.
xxij. De scđo ornatu. Familia ad cibū acce
dēdo se lauat. ita aīa accedēs ad nuptias ⁊
ad refectōnē etnā lauat man⁹. i. op̄a. pedes
id ē. affectiōes. Uñ Isa. Lauami ⁊ mundi
estote. Qđ alibi exp̄ōit p̄pha di. Laua a ma
licia cor tuū. Uñ ps. q̄rit. Quis ascēdet ad
nuptias celestes Et rñdet Innocēs mani
bus. i. op̄ib⁹. Ecce lotio manuum Ioh. xiij
Qui lot⁹ est nō indiget nisi vt pedes lauet
Sʒ proch dolor ō mult̄ dr̄ hodie. Man⁹
vr̄e plene sūt sanguīe. Tertio aīe fideles
debent se parare vt milites ad pugnaʒ in/
stantem. Tota eñi vita hominis est vt mi/
licia super terram. In qua quidem pugna
habemus multos aduersarios et fortissi/
mos. Deutero. xx. Unicuiqʒ grauis aduer
sitas ⁊ pugna. nūc occulta. q2 īsidiat̄ vt leo
in spelunca sua inimicus. nunc manifesta.
quia manifesta sunt opera carnis que sunt
fornicatio. immundicia. auaricia. ⁊ insuper
quia quotidiana est pugna ⁊ rara victoria.
dicit Aug⁹. de singularitate clericorū. et in
libro de agone christiano. E

Dixi tertio q̄ ī verbis p̄missis describitur san
ctarum virginū celestis premij gloriosa io
cunditas Cū dicitur. Intrauerūt cum eo
ad nuptias. Tria describunt̄ quantuʒ ad
iocunditatem istaruʒ nuptiarum. Primo
quia sponso occurrerunt. Secundo quia
ad sponsum se p̄parauerūt. Tertio quia
cum eo intrauerūt. Isto modo specialiter

nos debemus primo preparare ad bonuz opus. Et quia bona opera maxime consi/stunt in partibus penitẽtie. que sunt quinqȝ. scilicet contritio. confessio. afflictio. oratio. ⁊ erogatio. Ideo dicitur de istis quinqȝ vir/ginibꝰ ꝙ habuerunt quinqȝ lampades. in quibus habebant oleũ caritatis. sine quo nihil deo placet. vt dicit Gregoriꝰ in qua/dam Omelia super Johannẽ. Secundo debemus ei obuiare per desideriuz deuo/tionis. Dicitur autem Ecclesiastici. xv. ꝙ ho/mines stulti non apprehendunt illum scili/cet sponsum celestem. sed homines sensati obuiabunt illi. Quis autem stultior illo q̃ sine deuotione putat peruenire ad conspe/ctum tanti regis. coram quo angeli contre/miscunt. Certe vt videmus stulti repellun/tur ab aula regũ. vt dicitur Hester. iiij. Non decet sacco indutum aulam intrare regis Asueri. Tertio debemus intrare per con/templationis gustũ. hic per fidem ⁊ tandẽ per apertam visionem ⁊ fruitionem dulcedi/nis diuine. Unde Psalmista hortatur nos hic ad primũ. Intrate in conspectu eius in exultatione. Nuptie autem iste eternales significate sunt per nuptias agni Apocal. xix. Beati inquit qui ad cenam nuptiaruz agni vocati sunt. Et bene iocunditas nu/ptijs celestibꝰ comparatur. Sicut enim in nu/ptijs fit ornatus vestiũ solenniũ. Sic in glo/ria patrie celestis erit claritudo nostrorum cor/poruz. Ad Philip. iij. Reformabit corpus humilitatis nostre configuratũ corpori cla/ritatis sue. Ideo dicit christus ad animaz. Vestiui te discoloribꝰ. ⁊ calciaui te iacincto ⁊ cinxi te bisso. ⁊ indui te subtilibꝰ. ⁊ ornaui te ornamento Ezechiel. xvi. Secũdo quia ibi erunt delicatissima fercula. Ecci. xxiiij. Spiritꝰ meus super mel dulcis. ⁊ heredi/tas mea super mel ⁊ fauum. Tũc enim di/cet christus suis Canticoruz. v. Comedite amici. et bibite. et inebriamini charissimi. Sȝ de quo tunc inebriabimur. Certe ab vbertate domus eius ⁊ torrente volupta/tis eius. vt ſm multitudinem dolorum in corde electorum consolatões dei letificẽt animas eorum. Hoc est quod ait saluator de se. ꝙ precinget se ⁊ transiens ministrabit illis Luce. xij. ⁊ Luce. xxij. O q̃ȝ beatꝰ qui man/ducat panem in regno dei. Luce. xiiij. Ter/tio quia ibi erit suauis instrumentorum me/lodia Thobie. xiiij. Per vicos eius canta/bitur alleluia. id est. laudabitur deus in san/ctis suis ineffabiliter. Hoc admirãs Ber. dicit. Unde tibi o anima mea. vnde tibi tam ineffabilis gloria. vt eius sponsa merearis esse in quẽ angeli desiderãt prospicere. Quid retribues domino pro omnibꝰ que retribuit tibi. vt sis sacre mense regis conuiua. so/cia deniqȝ thalami. vt introducat te rex in cubiculũ suũ. Ad quod nos perducere digne/tur pater ⁊ filius ⁊ spũssanctus. Amen.

¶ Hi sequentes sermones vsqȝ ad sermo/nem de corpore xpi exclusiue sunt ex Socco

¶ De sancta Dorothea.
Sermo XVI.

Virgo cogitat que domini sunt ⁊ quõ pla/ceat deo vt sit sancta corpo/re ⁊ spiritu. j. Corinth. vij. In verbis propo/sitis tria tangit apostolꝰ. scȝ statũ excellentẽ. actũ competentẽ. ⁊ finem congruentẽ. Pri/mũ ibi. Virgo. Virginitas enim omni sta/tui excellentior est. Scdm ibi. cogitat. In quo tangit actũ tali statui competẽtẽ. Vir/gines enim que a maritali debito ⁊ a curis se/culi sunt per omĩa solute debẽt merito co/gitare que dei sunt. Cõiugate enim ex vin/culo maritali cõpelluntur cogitare vt viris su/is placeant. Sic virgines deo dicate de/bent deo intendere ⁊ quomõ placeãt spon/so suo. Tertiũ ibi. vt sit sancta corpore et spi/ritu. In hoc tangit finem congruentẽ. Ad hunc enim finem omẽs sacre virgines. co/gitationes. locutiones ⁊ operatiões suas de/bent dirigere. vt sint sancte. quarũ spõsus sanctꝰ est. A quo ⁊ nullatenus in thorum ma/ritalem assumuntur nisi ⁊ ipe sint sancte. Ad hoc studuit gloriosa virgo ⁊ martyr doro/thea. sicut probat eius vita ⁊ miraculoruz euidẽtia. que deus per eã operatur ⁊ propter eã exhibet. ⁊ exhibebit clarificans eã toti mũ/do. vt ex hoc innotesceret quanta deuotio/ne studuit vt corpore et spiritu eẽt sancta. Quam ideo deus posuit nobis in exẽpluz vt qui dñm Jesum qui exultauit vt gigas ad currendũ viaȝ imitari non possumus. puellã teneamꝰ ⁊ delicatã imitemur. ¶ A ¶ Quõ aũt ipam in scitate sua imitari de

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN